

IDROTTHISTORIA. På tisdag skulle Säffle-Gunnar Andersson ha fyllt 90 år

Marseille glömmmer aldrig sin kanonskytt

SÄFFLE-GUNNAR. Han kom till Marseille i december 1950, i en ny rock från Södermans herrekipering i Säffle. Få kunde då ana att den unge svenske fotbollsspelaren skulle bli en av de största någonsin i fransk fotboll. Marseille blev hans stad och där glömmmer de honom aldrig. På tisdag skulle Säffle-Gunnar Andersson ha fyllt 90 år. Men Säffle-Gunnar dog i misär blott 41 år gammal.

Med tåg från Säffle via Paris till Marseille ankommer man till järnvägsstationen Saint Charles. Nedför en lång trappa leder sedan Boulevard d'Athènes till huvudstråket, La Canebière. Några hundra meter ner till höger ligger gamla hamnen, Vieux Port, numera för nöjesbåtar och exkursioner till öarna, inte minst Chateau d'If, ön i boken om Greven av Monte Christo.

I hamnen ligger också Olympique de Marseilles (OM) stora café med porträtt av många stora fotbollsspelare, bland dem Säffle-Gunnar Andersson, OM:s store kanonskytt på 1950-talet. Cafét fanns inte på Gunnars tid, men där fanns många barer i kvarteret och när han kom till Marseille delade han lägenhet där med en annan svensk i laget, Dan Ekner (som för övrigt avslutade sin framgångsrika karriär i SK Sifhälla 1962). Gunnars resa till Marseille gick som vi ska se inte till stationen Saint Charles.

Köpte en okänd svensk
Iskiftet 1949-50 är Olympique de Marseille, OM, den historiskt mest framgångsrika franska klubben med två vinster i ligan (Championnat) bakom sig och sex i Coupe de France, den franska utslagsturneringen. Laget som vann ligan 1948 kom 1949 på tredje plats, men 1950 gick det sämre, det blev en åttondeplats. Laget saknar en centerforward av hög klass. Sedan 1920-talet har klubbens devis "Droit au but" (Rakt på mål) förkroppsligats av målgörare av rang, som Boyer och Aznar.

OM:s mäktige president

Dancausse får vid en turnering i Barcelona hösten 1949 ögonen på en ung svensk, Gunnar Andersson. Säsongen 1950-51 börjar inte bra för OM. Gunnar, fast okänd, tas emot som en frälsare av den krävande Marseillepubliken. Efter en del trubbel fullgör han sin svenska militärtjänst i november och den 4 december reser han från Säffle till Paris. Han har en ny vinterrock med pälskrage från Södermans herrekipering på Sundsgatan i Säffle, som den yngre brodern Lennart bidragit till.

Slog målrekord

I Paris tar han och agenten Wolf tåget mot Marseille, men i Avignon "kidnappas" de av journalister från tidningen le Soir, som vill skaffa sig en exklusiv intervju och reportage för sin tidning. Med bil kommer de försenade till Marseille och M. Dancausse var förgrymmad. Men Gunnar förlåts, för redan i första matchen, en vänskapsmatch den 10 december mot Helsingborg gör han två mål på Kalle Svensson, Rio-Kalle.

Gunnar gör en stark vårsäsong. Anpassar sig snabbt och lär sig franska. Hans spel är inte spektakulärt. Han gör en snabb dribbling för att bli kvitt motståndaren direkt följt av ett skott, plötsligt och precis. Det är oerhört effektivt!

Hans lag OM tillhör i början av 1950-talet inte de bästa men trots det fortsätter Gunnar att göra mål med en exceptionell regelbundenhet och slutar som bästa målgörare i franska ligan, (Championnat) 1951-52, med 31 mål. Hans bästa

säsong är 1952-53. I ligan gör han fabulösa 35 mål på 34 matcher. Målvakten i Metz säger efter en match: "Andersson är en trollkarl. Han har bokstavligen fått mig att frysa till is (glacé) vid de två målen".

Skador och depression

Från 1954 lider Gunnar av flera skador, han har mag-sår, är tidvis deprimerad och får sjukhusvård. Men 1956-57 gör han, trots personliga svårigheter, sin mest minnesvärda match. Gunnar gör tre mål i rad, Saint-Etienne's Mekloufi kvitterar med tre mål, men Gunnar kontrar med ett fjärde och avgörande mål. En återkomst av rang! Gunnar vs Mekloufi 4-3 som kommentaren var...

Gunnar spelade åtta säsonger i Marseille, och gjorde 194 mål, och var näst bästa målskytt i franska ligan (Championnat). Det står sig fortfarande 60 år senare som klubbekord i Olympique de Marseille. De sista åren var dock svåra för Gunnar, han mådde inte bra, fick spela i mindre framstående klubbar och missbruk tog ut sin rätt. Efter Marseille spelade han bland annat i Bordeaux, Aix-en-Provence och i Algeriet. Mot slutet av sin karriär försökte han sig på ett uppdrag som spelande tränare i IFK Arvika, hans födelsestad, men återvände snart till Marseille där han försörjde sig på ströjobb.

Uppvuxen i Säffle

Trots svårigheterna är Gunnar idag en av de stora. Född för 90 år sedan, i Arvika den 14 augusti 1928, uppväxt i Säffle och sedan i Åmål där han spelade bandy och fotboll för IFK Åmål och via IFK Göteborg och FC Köpenhamn en snabb karriärväg till Marseille. Han gifte sig med franska Laurence och fick med henne två pojkar, Laurence hade tidigare två döttrar och Gunnar en dotter i Göteborg.

I februari 2016 jämförde Dagens Nyheter Zlatan Ibrahimovic och Säffle-Gunnar. Gunnar hade gjort flera mål på en säsong i franska ligan än Zlatan gjort. DN Skrev: "Zlatan jagar fortfarande

superstjärnan 'Säffle'". Men i maj 2016 i en match mot Bordeaux gjorde Zlatan sitt 36:e mål i ligan för säsongen och överträffade därmed Gunnars mer än 65 år gamla rekord på 35 mål under säsongen 1952-53. Gunnars prestation står sig dock fortfarande. Roger Magnusson berättar att Gunnar själv framhöll att han gjorde alla sina mål i spel, inte på straffar. Gunnar spelade vidare i en klubb som inte, som Zlatans, var på topp. Hade Gunnar haft en medspelare och framspelare som Roger hade målen säkert blivit ännu fler.

Dog i misär

När karriären runt 1955 gick utför drev han en bar i en förort till Marseille, en bar där även familjemedlemmar arbetade. Under Gunnars sista år i livet kom den store bollkonstnären och dribblaren Roger Magnusson till Marseille och Gunnar kunde hjälpa till en del som tolk. Men Gunnar dog tragiskt 1 oktober 1969, i misär på väg för att se en match på Vélodrome-stadion. Roger berättar att på stadion gick budet: "Gunnar est mort". Gunnar är död. På förstasidan i Marseilletidningen Le Méridional var rubriken dagen efter "Pardon Gunnar", förlåt Gunnar, det var journalister och klubb som insåg att de inte behandlat Gunnar på ett värdigt sätt, under den "andra halvleken" av hans karriär.

För några år sedan hade vi ett långt samtal med Jean Jacques Marcel och hans hustru Michele, på en fiskrestaurang i Sainte-Maxime, nära Saint-Tropez, på franska Rivieran. Jean Jacques var lagkamrat till Gunnar under flera år. Han och andra upprördes över Gunnars öde och hur han behandlades av klubben, och tog initiativ till att bilda en fackförening för proffsfotbollsspelare. Idag är facket UNFP en resursstark organisation som ger stöd, socialt, ekonomiskt och medicinskt till fotbollsspelare, både unga som inte röner framgång och äldre i "andra halvlek" ef-

PÅ PLATS. Gunnar, med äldste sonen Jean-Claude på OM:s träningsstadion l'Huveaune. Längst till höger tränaren Jean Robin och i mitten Saby Zaraya, ledare för proffslaget.

ter proffskarriären. Många går vidare som ledare och tränare, inte så få som representanter och säljare av sportutrustning som Jean Jacques. Men även idag blir för många spelare tiden efter karriären en tid i misär.

Bättre möjlighet

UNFP finansieras av att de får en procent av spelarnas reklamintäkter och de är idag stora. Vi frågar UNFP-sekreteraren och han berättar att den framgångsrike Zlatan Ibrahimovic inte är medlem. Däremot vet vi att han gör sina personliga sociala insatser, exempelvis för ungdomar i Rosengård. Hade UNFP funnits på 1950-talet hade Gunnar haft en bättre möjlighet att

hjälpa med sina hälsoproblem under karriären och med övergången till andra halvlek, efter proffstiden.

Fotnot: Gilles Castagno är OM-historiker som ger ut en OM-encyklopedi i flera band, där bland andra de svenska storheterna Gunnar Andersson och Roger Magnusson har egna kapitel. www.encyclom.com
Fotnot: Åke Sandberg är samhällsforskare som även följer Säffle-Gunnars levnadsöde. www.facebook.com/SaffleGunnar

Gilles Castagno
Åke Sandberg